

DR. HABIL. KRAJNC ZOLTÁN

## A légierő képesség alapú közelítése, mint a parancsnokképzés egyik alap kognitív kompetenciája



Foglalkozás/beosztás

**habilitált egyetemi docens**Főbb tevékenységek  
és feladatkörök**Katonai Vezetőképző Intézet, oktatási igazgató-helyettes**

- intézeti szintű minőségbiztosítás;
- intézeti szintű oktatási rendszer felügyelete, képzésfejlesztés irányítása;
- légierő hadművelet-elmélet tantárgycsoport fejlesztése, oktatása a bolognai folyamat minden szintjén;
- tudományos kutatás a fenti területeken;
- tehetséggondozás (TDK);

A munkáltató neve  
és címe

Nemzeti Közsolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztoképző Kar, Budapest, 1101 Hungária krt. 9–11.

### 1. A légierő képességeiről általánosságban

A tanulmány a légierő képességeit tekinti át egyfajta *katonai műveletközpontú* szemlélettel. A szerzők elemzik az egyes műveleti formákat és kitérnek a magyar légierő csapatok képességeire is.

Az utóbbi időben a katonai szakirodalom egyik leggyakrabban használt kifejezése a *képesség* szó volt, amely különböző szóösszetételekben szinte uralta a szakmai közbeszédet is. Gondoljunk csak a *képességfejlesztés*, a *képességcsomag*, vagy akár a *felajánlott képességek* fogalmakra. A cikkben a szerzők, egyfajta *műveletközpontú* szemlélettel átte-

kintést adnak a légierő haderőnem képességeiről, és érintik a magyar légierő csapatainak is a képesség-összetevőit.

A korszerű fegyverrendszerekkel, haditechnikai eszközökkel végrehajtott katonai műveletek során a légierő jelentős mértékben képes befolyásolni azok kimenetelét. A korszerű légierő műveletei, alkalmazási formái és a rendelkezésére álló erőforrások mennyisége, minősége, az ebből létrehozható képességei között szoros kapcsolat áll fenn, ezek kölcsönösen hatnak egymásra.

Általános megfogalmazás szerint, a légierő csapatainak képessége alatt: azon mennyiségi és minőségi mutatók összességét értjük, amelyek birtokában a légierő katonai szervezeteinek potenciálisan lehetőségük van a meghatározott küldetések és feladatok végrehajtására.

Amikor a légierő katonai képességeiről beszélünk, nem kerülhető meg a légierő által potenciálisan végrehajtható műveletek kérdésköre, hiszen a műveletek célja és jellege alapvetően meghatározza a légierő szükséges képességeit.

A légierő, hagyományos értelemben vett, katonai műveleteit attól függően, hogy melyek az elérendő célok, illetve a művelet az ellenség (szembenálló fél) fegyveres erőinek mely komponense ellen irányul, alapvetően négy csoportba oszthatjuk.

Ezek a következők:

- Stratégiai légi hadműveletek;
- Légi szembenállási hadműveletek;
- Felszíni erők elleni hadműveletek;
- Támogató légi hadműveletek.



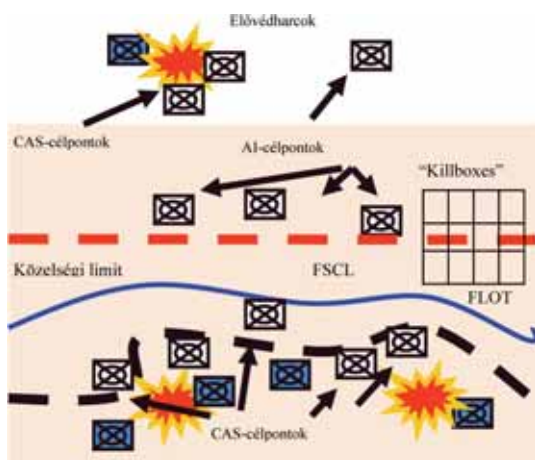
1. A stratégiai légi hadműveletek fő célja, hogy kihasználva a légierő előnyös tulajdonságait (gyorsaság, nagy hatótávolság és csapásmérő képesség, rugalmasság), jelentős hatást gyakoroljon az ellenségre, annak fegyveres erejére és ezzel megakadályozza őt a háború megkezdésében, illetve folytatásában.

2. A légi szembenállási hadművelet célja az ellenség (szembenálló fél) légierőjének pusztítása, tevékenysége hatékonyságának csökkentése, ezzel a saját csapatok számára megfelelő cselekvési szabadság biztosítása, a levegőből történő fenyegetettségének minimalizálása. A légi szembenállási hadműveleteket a légtér feletti ellenőrzés meghatározott fokának elérése és megtartása érdekében hajtják végre, ugyanis ezzel kedvező feltételeket lehet megteremteni a saját csapatok tevékenységéhez.

A légi szembenállási hadműveletek támadó és védelmi légi szembenállásra oszthatók.

- A támadó légi szembenállás magába foglalja az ellenség légierőjének megsemmisítését és semlegesítését, elsősorban az ellenség területe felett. A támadó légi szembenállás tartalmazza a légtér megtisztítását a vadászok által, vadászkiésérést, repülőterek támadását, támadást a hadszíntéri rakéták és kapcsolódó rendszerek ellen, valamint az ellenséges légvédelem elnyomását.
- A védelmi légi szembenállás magába foglalja az ellenség légierőjének megsemmisítését és semlegesítését a saját terület felett és annak közelében. A védelmi légi szembenállás tartalmazza az aktív légvédelmi fegyverrendszerek alkalmazását (vadászrepülő, föld-levegő osztályú rakéták és légvédelmi tüzéség) valamint a passzív védelmi rendszabályok bevezetését.

3. A felszíni erők elleni hadművelet célja az ellenséges szárazföldi és vízfelszíni (víz alatti) erők pusztításával képességük csökkentése, hatékony alkalmazásuk megakadályozása. Az ellenséges felszíni erők elleni műveleteknek két formája lehet: a tengeri légi hadművelet és a levegő-föld hadművelet.



1. ábra: A légi lefogás és a közvetlen légi támogatás tűzkoordinációja a lineáris harcmezőn

Forrás: AFDD 2-1.3.

A felszíni erők elleni hadműveleti alkalmazási formák elmélete az utóbbi évtizedben jelentős változásokon ment át, amelyek fő mozgatórugói a lehetséges háború felfogásában történt változások, valamint az egyre jelentősebb szerepet kapó válságkezelési felada-

toknak való mind jobb megfelelés igénye voltak. A jövő harcmezőjére a „nonlinearitás” lesz a jellemző, amely szerint az egyes harcok a hadműveleti területen már nem lesznek egyértelműen és egyszerűen egyes terepszakaszokhoz köthetőek, pillanatnyi térbeni helyzetük inhomogénné válik. További változást indukált a harcászati vezetést és irányítást támogató információs rendszereknek a fejlődése, valamint az egyre pontosabb és megbízhatóbb információkat nyújtó harctéri felderítő és monitorozó rendszerek alkalmazásában rejlő lehetőségek is.

A legújabb szövetséges elvek szerint a légi lefogás és a közvetlen légi támogatás szétválasztása a légi műveleteknek a saját csapatoktól mérhető távolsága valamint a tervezés és végrehajtás időszakában megkövetelt integráció szintje alapján történik. Meghatározható egy olyan távolság,<sup>180</sup> amelyen belül még garantálható a megbízható tűzirányítás és a saját erők, valamint a végrehajtó repülőeszközök védelme.

A légi lefogás – a módosult, jelenlegi értelmezés szerint – magába integrálja a korábbi harcmező légi lefogás és a légi lefogás műveleti formákat. Olyan felszíni célpontok megsemmisítésére (bénítására) tervezik alkalmazni, amelyek rendszerint kívül esnek a saját erők tüzeszközeinek a hatótávolságán,<sup>181</sup> így a végrehajtás során nem igényel olyan szoros integrálást a saját felszíni erők tűzével és manőverével. A légi lefogás a rendeltetését az ellenséges célok pusztításával, tevékenységének zavarásával, késleltetésével, valamint szabad manőverezésének akadályozásával tölti be. A célpontokról való információ minőségének függvényében lehet előre megtervezett, és ún. nem előre megtervezett.

Az előre megtervezett<sup>182</sup> légi lefogás – amire a lehetőségek szerint törekedni kell – feltételezi a célpontokról való közel valósidejű felderítési adatok folyamatos meglétét, valamint a saját erők helyzetéről, tevékenységéről és tűzéről való pontos tájékoztatást.

A nem előre megtervezett<sup>183</sup> formát alkalmazzák, amikor az ellenséges célpontokról nem rendelkeznek megbízható információval. Ebben az esetben a csapásmérők számára elsősorban nem célpontokat, hanem területet jelölnek ki, ahol a felderített célokat kell megsemmisíteniük. Ezt a formát *fegyveres felderítésnek*, *útvonal-felderítésnek*<sup>184</sup> hívják. Speciális változatát az ún. *gyilkos doboz*<sup>185</sup> kijelölése jelenti, amely tulajdonképpen egy légtérfelhasználást szabályzó rendszabály, amit akkor alkalmaznak, ha garantáltan létezik olyan terület a harcmezőn, ahol saját erők nem tartózkodhatnak, így az ott megjelenő erők csak ellenséges csapatok lehetnek.

A légi lefogás sikerét csak az alábbi feltételek megléte esetén tartják valószínűk:

- légi fölény;
- fontos és légi támadó eszközökkel pusztítható célok jelenléte a harcmezőn;
- folyamatos nyomásgyakorlás a földről és a levegőből egyaránt;
- az ellenség logisztikai rendszerének gyengítése;

<sup>180</sup> Close proximity

<sup>181</sup> Nagyobb a távolságuk, mint az előbb említett “close proximity”.

<sup>182</sup> Preplanned air interdiction

<sup>183</sup> Nonpreplanned air interdiction

<sup>184</sup> Armed reconnaissance, Road reconnaissance

<sup>185</sup> Killbox

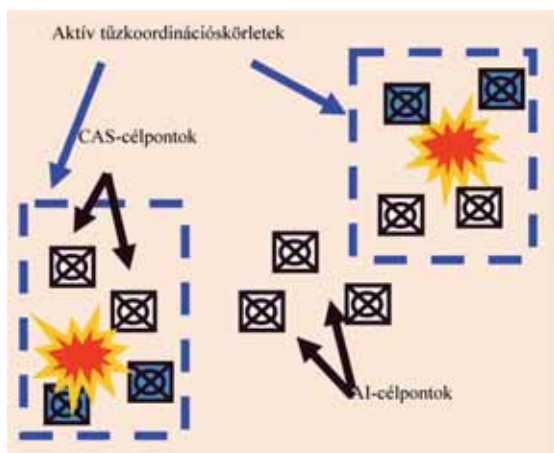
- az erő kifejtés összpontosítása;
- hatékony légtérmenedzsment.

A közvetlen légi támogatás a saját csapatok közvetlen közelében, a tűzeszközök hatótávolságán belül biztosítja a felszíni erők számára a megfelelő tüzerőt a támadó és védelmi műveletekben egyaránt. A végrehajtása során hármas követelménynek kell megfelelnie: a saját csapatok harcának hatékony támogatása az ellenséges erők pusztításával, bénításával, vagy akadályozásával, a saját felszíni erők biztonságának a szavatolása a műveleteket végrehajtó légi támadó eszközök tüzétől, és a saját légi támadó eszközök védelme a saját csapatok légvédelmi tüzétől.

A fenti követelményekből adódóan jól érzékelhető, hogy mennyire szoros integráció és koordináció szükséges a légi és a felszíni műveletek tervező, irányító és végrehajtó tevékenysége során. Különösen nagy szükség van rá akkor, ha a tüzerő összpontosítására van szükség és a válaszadási (reakció)idő rövid. A légvédelem, vagy a lövészegyverek tüze olyan veszélyeket jelent a kijelölt repülőterek számára, hogy a feladatot csak speciális, ilyen harci körülményekre tervezett eszközökkel célszerű tervezni.

A szárazföldi erők hadművelleti sikeréhez elengedhetetlen a közvetlen légi támogatásnak az integrálása a felszíni erők tüzével, az ellenséges légvédelem elnyomásával. Az egyik legfontosabb azt biztosítani, hogy a légi támogatás a megfelelő helyen akkor valósuljon meg, amikor arra reális igény mutatkozik.

Az előbbi követelményt egy rendkívül rugalmas, a mindenkorai felszíni harci helyzethez igazodó igénylési rendszerrel valósítják meg. A felszíni műveletekért felelős parancsnok előre meghatározza a közvetlen légi támogatással megsemmisítendő célok listáját, amelyet a flexibilis vezetési-irányítási struktúra igénylési rendjének működtetésével a mindenkorai elvárásokhoz igazítanak.



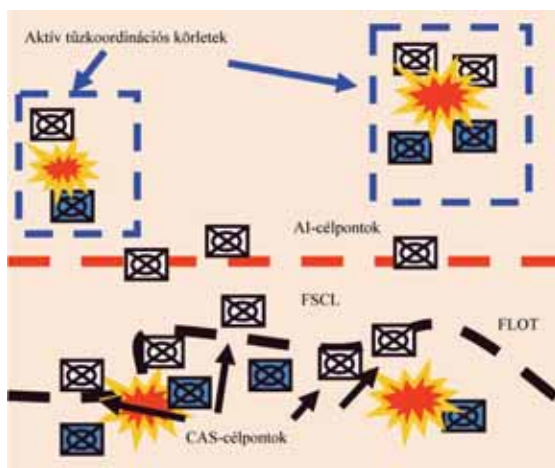
2. ábra: Tűzkoordináció a nem lineáris harcmezőn (forrás: AFDD 2-1.3.)

Az igénylési rendszer szempontjából a következő közvetlen légi támogatás-típusokat különböztetik meg: előre megtervezettet,<sup>186</sup> amely lehet: menetrend szerinti<sup>187</sup> és hívásra<sup>188</sup> végrehajtott művelet, valamint azonnali légi támogatás.<sup>189</sup>

A közvetlen légi támogatás csak akkor lehet igazán hatékony, ha a harcmezőn az ellenség döntő, érzékeny pontjait támadja, amelyet a dinamikusan változó harctevékenység során nehéz meghatározni. A döntő pontok ismeretében a függvényében a közvetlen légi támogatást irányító parancsnokok számára az ún. húzott<sup>190</sup> vagy a tolt<sup>191</sup> közvetlen légi támogatási harcászati fogások állnak a rendelkezésükre. Az említett harcászati fogások alkalmazásának alapvető feltétele egy jól működő felderítési és harcmezőt megfigyelő ellenőrzőrendszer megléte, amelynek segítségével a repülőbevetések a megfelelő célpontok ellen irányíthatóak.

A *toltt* közvetlen légi támogatás alkalmazásával a csapásokat a vezetési-irányítási rendszer mintegy tartalékolja, és ha sikerül meghatározni a harcmező döntő pontjait, akkor a szárazföldi parancsnokok igénylése nélkül is rátolja a közvetlen légi támogatást a harcmezőre.

A *húzott* közvetlen légi támogatás módszerénél a döntő pontokat először a harcmezőn települt bevetést irányító szervek határozzák meg és ráhúzzák a tartalékolt támogatást a harcmezőre.



3. ábra: A felszíni erők elleni műveletek kombinált tűzkoordinálása

Forrás: AFDD 2-1.3.

<sup>186</sup> Preplanned CAS

<sup>187</sup> Scheduled CAS

<sup>188</sup> On-call CAS

<sup>189</sup> Immediate CAS

<sup>190</sup> Pull CAS

<sup>191</sup> Push CAS

A közvetlen légi támogatás sikeres alkalmazását – a doktrinális felfogás szerint – a következő feltételek meglétéhez kötik: légi fölény megléte, az ellenséges légvédelem megfelelő szintű elnyomása, hatékony célmegjelölő-rendszer alkalmazása, kedvező időjárás, rugalmas vezetési rendszer működtetése, a hajózállomány és a végső repülésirányítók jó kiképzettsége, interoperábilis, megbízható híradás a felszíni erőkkel, valamint az igénylési rendszer összehangolt tevékenysége a vezetés-irányítás minden szintjén.

4. A támogató légi hadműveletek alatt azokat a hadműveleteket értjük, melyeket a légi hadműveletek sikere érdekében, a feladatok teljesítésének elősegítésére hajtanak végre. Ugyanakkor szükséges azt is hangsúlyozni, hogy a katonai műveletek összhaderőnemi jellegéből adódóan ezek a műveletek hozzájárulhatnak más haderőnemhez (fegyvernemhez) tartozó katonai szervezetek sikeres feladat végrehajtásához is.

A támogató légi hadműveletek fajtái a következők:

- Megfigyelés, felderítés;
- Elektronikai hadviselés;
- Légi szállítás;
- Légi utántöltés;
- Különleges légi hadműveletek;
- Korai előrejelzés, és riasztás;
- (Harci) kutatás-mentés.

Az előzőekben felsorolt műveletek végrehajtásához a légierőnek meghatározott, az alábbiakban felsorolt képességekkel kell rendelkezni, amely képességek realizálásával biztosítható a megszabott (harc)feladatok, műveletek sikeres végrehajtása:

- Felderítési képesség;
- Légtér ellenőrzés képessége (légvédelmi képesség);
- Csapásmérő képesség;
- Szállítási képesség;
- Elektronikai (információs) hadviselési képesség;
- Légi utántöltési képesség;
- Kutatási, mentési képesség;
- Vezetési, irányítási képesség.

A felderítési képesség birtokában a légierő biztosítja, hogy a parancsnoki döntések megalapozottságához, a műveletek előkészítéséhez, vezetéséhez, végrehajtásához szükséges információ megfelelő időben, mennyiségben és minőségben a rendelkezésre álljon. Az ellenség (szemben álló fél) erőforrásaira, tevékenységére, a hadművelleti területre, valamint az alkalmazás körülményeire vonatkozó információkat légi és földi telepítésű, valamint űrbázisú szenzorok (radarok, infravörös érzékelők, videokamerák, fényképezőgépek, stb.) segítségével gyűjtik össze. Lényeges eleme ennek a képességnek, hogy a felderítési információt késedelem nélkül, valós időben meg tudja jeleníteni a felhasználók számára.

A légtér ellenőrzésének képessége (légvédelmi képesség) azt fejezi ki, hogy a rendelkezésre álló erőforrások alkalmazásával a légierő milyen mértékben tudja befolyásolni a légtérben folyó tevékenységeket. Ezt a légtér feletti ellenőrzés különböző mértékével



lehet jellemezni. Ezek a következők: légi uralom, légi fölény, kedvező légi helyzet. A légtér feletti ellenőrzés legmagasabb foka, a légi uralom biztosítja a saját csapatok cselekvési szabadságát, tevékenységük, műveleteiknek sikerét. A légtér ellenőrzésének képessége szoros összefüggésben áll a felderítési képességgel, illetve azon eszközrendszerek és eljárások meglétével, amelyek a kívánt hatást ki tudják fejteni.

A csapásmérő képesség a légierő esetében azt jelenti, hogy a katonai műveletek során megfelelő pusztító erőt tud megjeleníteni. A légierő az ellenség (szemben álló fél) légierőjének és felszíni erőinek erőforrásaira, csapataira, objektumaira mért csapásokkal megsemmisíti, gyengíti azokat, alkalmazásukat korlátozza, illetve hatásukat csökkenti, megszünteti. A légierő jellemző tulajdonságai, a gyorsaság, hatótávolság és rugalmasság, valamint az erő kifejtésének koncentrációja lehetővé teszi, hogy meglepetést okozzon, egyszerre több célpontot támadjon és a katonai művelet sikere szempontjából legfontosabb célpontokat támadja. A korszerű repülőgépek (helikopterek) a pusztítandó objektum jellegének, a pusztítás mértékének legjobban megfelelő mennyiségű és hatékonyságú fedélzeti fegyvereket, fegyverrendszereket alkalmaznak. Fontos szempont a légi csapások végrehajtása során a járulékos károkozás elkerülése, mértékének csökkentése. Ez a csapás objektumának pontos felderítésével, és nagy pontosságú, precíziós fegyverek alkalmazásával érhető el.

A szállítási képesség lehetővé teszi, hogy a korszerű eszközökkel folytatott fegyveres küzdelemben a csapatok, a felszerelés gyors eljuttatását nagy távolságokra, ami a mobilitás, a gyors bevetethetőség fontos feltétele. Egy katonai művelet – legyen szó békétámogató, válságreakgáló, vagy védelmi műveletről – sikere vagy sikertelensége nagyban függ attól, hogy az alkalmazásra kerülő erők milyen hamar képesek elfoglalni megindulási körleteiket. A műveletben részt vevő katonai erő hadműveleti szerepe, feladatköre, rugalmassága, képessége jelentősen megnőhet, kiszélesedhet, ha meghatározó elemei alkalmasak légi szállításra, bevetethetőségre. Ezért a légi szállítási képesség nem csak egy eleme a légierő képességeinek, hanem meghatározó szerepet játszik az összhaderőnemi, többnemzeti műveletek biztosításában.

Az elektronikai (információs) hadviselési képesség biztosítja a saját elektronikai rendszerek megbízható működését, illetve a szembenálló fél hasonló rendszerei befolyásolásának, működése akadályozása lehetőségét. Ez a képesség lehetővé teszi a saját elektronikai rendszereink, technikai eszközeink elektronikai védelmét, az ellenség elektronikai rendszereinek felderítését, támadását, mindezekkel biztosítva az élőerő és a harci technika megóvását és a katonai művelet támogatását. Az információs hadviselés egyik fontos kérdése az információs fölény megteremtése. Ehhez elengedhetetlen, hogy a saját csapatok helyzetére vonatkozó információ, valamint az ellenségről (szemben álló félről), a tevékenység körülményeiről szóló felderítési információ a szenzoroktól a lehető legkorábbi időn belül eljusson a döntéshozóhoz (parancsnokhoz), aki gyorsabb, pontosabb döntéseket hozhat. Az információs fölény lehetővé teszi az információs rendszerek korlátozás nélküli használatát és ennek eredményeként a hadműveleti fölény elérését; ugyanakkor mindezen képességektől megfosztja az ellenséget (szemben álló felet).

A légi utántöltési képesség a repülő alkalmazásának időbeli, térbeli lehetőségét bővíti. Általánosságként megállapítható, hogy a repülő erők tevékenysége jelentős mérték-



ben függ a meglévő repülőterektől. A le- és felszállópályán kívül még korszerű kiszolgáló eszközökre is szükség van, többek között üzemanyag-töltő berendezésekre. A repülőgépek csak korlátozott mennyiségű üzemanyagot képesek a fedélzetükön magukkal vinni, ez bizonyos esetekben az alkalmazhatóságukat is befolyásolja. A légi utántöltés, vagyis repülés közben üzemanyag átadása egyik repülőgépről a másikra, csökkentheti a repülőgépek előbb említett hátrányos tulajdonságából adódó korlátokat. Egyben segítheti a légi hadműveleteket azzal, hogy megnöveli repülőgépek repülési távolságát, a szállítható hasznos terhet és rugalmasságát.

A kutatási, mentési képesség (harc kutatás-mentés) a szárazföldön, vagy a tengeren végveszélybe került egyének, bajba jutott gépszemélyzetek, repülőgépek felkutatását, azoknak való segítségnyújtást tesz lehetővé. A légi kutatás és mentés műveletei békében, válság- és konfliktushelyzetben egyaránt végrehajthatók. A légierő különösen alkalmas a kutatás és a mentés feladatainak végrehajtására, amely speciálisan felszerelt légi járművek és különleges kiképzésben részesült személyi állomány alkalmazását teszi szükségessé. Harci körülmények között a kutató-mentő műveletek végrehajtása a fegyveres erőktől komplex, rendszerint összhaderőnemi erőfeszítéseket igényel, melyek elsősorban a kényszerleszállást végrehajtott, vagy lelőtt repülőgép-személyzetek és a hajótöröttek felkutatását, illetve mentését célozzák. A harci kutatási-mentési műveleteket várhatóan bonyolult, magas kockázatú, veszélyes körülmények között – többnyire az ellenséges erők tevékenysége közepette – hajtják végre, ezért különösen fontos a megbízható, pontos hírszerzés, a körültekintő tervezés és koordináció, valamint a megbízható kommunikáció. A sikeres harci kutatási-mentési művelet – az élőerő megmentésén túl – fokozza a személyi állomány biztonságérzetét, növeli a csapatok morálját, és megakadályozza a fogságba esett személyzet hírszerzési és propaganda célokra történő felhasználását.

A vezetési, irányítási képesség lehetővé teszi a légierő szervezetei, erőforrásai alkalmazásának befolyásolását az elérendő célkitűzések teljesítése érdekében. A katonai műveletek eredményessége, hatékonysága szempontjából kiemelt jelentősége van az erőfeszítések megfelelő időben és helyen történő összpontosításának; különösen igaz ez a légierő tevékenysége esetében, amelyet a gyors lefolyás és a nagy térbeli kiterjedés jellemez. A légierő esetében a vezetési, valamint az irányítási funkció szerves egységet alkot, ezért már vezetési és irányítási tevékenységről és rendszerekről beszélünk.

Egy korszerű légierő ezekkel a képességekkel kell, hogy rendelkezzen, ezek tehetik alkalmassá a légierőt a megszabott küldetések teljesítésére, ezek birtokában játszhat meghatározó szerepet a légierő a hagyományos katonai műveletekben, illetve a békeműveletekben, a válságreakáló, és konfliktuskezelő műveletekben egyaránt.

Természetesen egy olyan méretű és gazdasági lehetőségekkel bíró ország, mint Magyarország légierije nem rendelkezik minden felsorolt képességgel, illetve nem minden képessége azonos mértékű. A szövetséges műveletekben azonban célszerű olyan légierő komponenszt létrehozni, amely az adott helyzetben rendelkezik valamennyi szükséges képességgel, amelyek a részt vevő tagállamok részképességeikből tevődnek össze.

## **2. A Magyar Honvédség légierő csapatainak képesség-összetevői**

A biztonsági környezet megváltozása miatt a Magyar Honvédséget folyamatosan alkalmassá kell tenni a nemzeti és a szövetségi feladatok ellátására, nemzetközi környezetben történő alkalmazásra.

Ahhoz, hogy a Magyar Honvédség, benne a légierő komponens is, hatékonyan részt tudjon venni a Magyar Köztársaság fegyveres védelmében, valamint a NATO-műveletekben, az alábbi képességekkel kell rendelkeznie:

- A stratégiai környezet változásaihoz való alkalmazkodás képessége;
- A gyorsan változó harcászati, hadműveleti helyzetre való reagálás képessége;
- A kijelölt erők magas fokú készenléte;
- Többnemzeti, összhaderőnemi környezetben való tevékenység, interoperabilitás;
- Harc hatékony megvívása, erők védelme és megóvása;
- Hálózat-központú környezetben való alkalmazás képessége;
- Hatékony felderítés, információszerzés és csere;
- Telepíthetőség, mobilitás;
- Hosszú távú fenntarthatóság, többnemzeti logisztikai támogatás;
- Képesség a lakossággal és civil szervezetekkel, való együttműködésre.

A légierő képesség-összetevőit, mint megjelenő követelményeket, a cél- és működésiterület-szemponthú megközelítés szerint alapvetően két nagy csoportra oszthatjuk:

Nemzeti feladatokkal összefüggő képességek-követelmények:

- Légi felderítési képesség;
- Harcászati légi vezetés, irányítás;
- Légvédelmi képesség (repülő, légvédelmi rakéta, légi vezetés, irányítás);
- Harci támogató képesség;
- Légi szállítási képesség;
- Légi utántöltési képesség (légi utántöltési szolgáltatás fogadása);
- Kutatás-mentés;
- Elektronikai hadviselési képesség.

Szövetségi küldetésekkel összefüggő képességek-követelmények:

- Felderítés, hírszerzés;
- Vezetési, irányítási képességek;
- Integrált, kiterjesztett légvédelem;
- Légi támadás;
- Légi támogatás;
- Légi szállítás;
- Légi utántöltés;
- Kutatás-mentés;
- Aktív, passzív védelem;
- Szilárd együttműködés;

- Információs hadviselés;
- Hálózatközpontú hadviselés;
- Mobilitás;
- Hadműveleti hatékonyság.

A Magyar Honvédség légierő csapatai, jelenleg, az alábbi képességekkel rendelkeznek:

- Felderítési, légtér-ellenőrzési képesség;
- Csapásmérő képesség;
- Szállítási képesség;
- Kutatás-mentés (harci kutatás-mentés);
- Vezetési, irányítás képessége.

Bizonyos képességeket a Magyar Honvédség légierő csapatai csak a szövetségi erőforrások felhasználásával tudnak megvalósítani, illetve az egyes képességek kialakítása, fejlesztése nem azonos mértékű és ez nem egy időben történik. Lesznek olyan képességek, amelyeket a légierő rövid időn belül és magas színvonalon alakít ki, és lesznek olyanok, amelyeket hosszabb idő alatt hoz csak létre.

A fejlesztése során arra kell törekedni, hogy a haderőnem csapatai részt tudjanak venni a magas intenzitású, korszerű fegyverekkel (fegyverrendszerekkel) és vezetéstechnikai (döntéshozatali eszközökkel) végrehajtott műveletekben; teljesítsék az expedíciós haderővel szemben támasztott követelményeket.

A Magyar Honvédség légierő csapatai képességfejlesztésének főbb területei az alábbiak lehetnek:

- A szervezet kialakítása, korszerűsítése (struktúra, méret, irányítás);
- Működési feltételek biztosítása (humán erőforrás, anyagi-technikai erőforrás, ellátás, logisztika, kiképzés, felkészítés);
- Műveleti képességek (hadműveleti képesség, hadműveleti vezetés, információs rendszer, légi vezetés, irányítás) fejlesztése.

A meglévő képességek fejlesztése, új képességek kialakítása az előbb említett nemzeti és szövetségi követelményekkel összhangban, a rendelkezésre álló erőforrások és a hazai védelmi szektor lehetőségeinek figyelembevételével, valamint a nemzetközi együttműködés kihasználásával történhet.

## Felhasznált irodalom

1. *A légierő-hadművelet elmélete*. Egyetemi tankönyv. ZMNE, Bp. 2000.
2. A Magyar Köztársaság Katonai Stratégiája
3. Air Force Basic Doctrine (USAF: Air Force Doctrine Document 1.)
4. AP-3000 A brit királyi légierő doktrínája
5. ATP-33(C) NATO Légi- és űrműveletek egyesített doktrínája

6. KRAJNC Zoltán – BERKOVICS Gábor: *A szárazföldi csapatok légi támogatása*. Új Honvédségi Szemle 2001/6. 50–59.
7. LÜKŐ Dénes: *A katonai képesség fogalma, összetevői, a légierő katonai képességek tervezése a védelem tervezés rendszerében*. Előadás, Légierő Konferencia, Budapest, ZMNE, 2005.
8. Magyar értelmező kéziszótár
9. TÖMBÖL László: *A légierő helyzete és fejlesztésének fő irányai*. [http://www.szrfk.hu/rtk/kulonszamok/2008\\_cikkek/Tombol\\_Laszlo.pdf](http://www.szrfk.hu/rtk/kulonszamok/2008_cikkek/Tombol_Laszlo.pdf).